X-ik évfolyam. 23-ik szám. Köszeg, 1890. junius 8-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetesi pénzek és reclamátiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.) *Kiadói iroda:* városkor 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

Videant consules!

A szombathelyi m. kir. pénzügyi igazgatóság mindazon polgártársainkat, a kik III. vagy IV. oszt. kereseti adót fizetnek, az 1890—1892. évre szóló kivetési tervezetnél kellemetlen meglepetésben részesitette. A városházán közszemlére kitett javaslat szerint ugyanis a tervezett adóemelés általában 50—60 %-ra, de egyes esetekben 100 sőt 200 %-ra is rug. — Hogy mi birhatta a pénzügyi hatóságokat ezen teljesen alaptalan és mivel sem indokolható intézkedésre, az valóban megfőghatatlan, sőt egyenesen elképzelhetetlen. — Mondják, hogy az illető kincstári közeg, a ki ezen tervezetet összeállitotta, adatait az itteni m. kir. adóhivataltól szerezte. Ha az efféle értesitéseket szolgáltató egyének csak az adófizető lakosságnak és az adókivető bizottság és kincstári közegnek hiába való zaklatását czélozták, ugy ezen czéljukat teljesen elérték; de ha az adóknak emelése volt szándékuk, akkor bizonyos, hogy nagyon rosz uton jártak és reméljük, hogy ezuttal teljesen és alaposan felsültek.

Kőszeg szab. kir. város ugyanis ez idő szeriut külömböző kedvezőtlen körülmények összetalálkozása folytán fájdalom egyelőre határozottan hanyatlásnak indult. Még nem rég olvashattuk a helybeli, szombathelyi, soproni stb. lapokban, hogy Köszegen nincsen utcza, sőt alig van ház, melyben több kiadó, de kiadatlan lakás ne lenne.

Nemcsak a város fő- és mellék-utczáiban, hanem sőt a piaczon is több üzleti helyiség áll üresen. A közös hadseregbeli huszárezred törzsének és három századának Szombathelyre, s a honvédhuszároknak Zala-Egerszegre történt áthelyezése folytán részint közvetlenül, részint közvetve mintegy 800 fővel fogyott a város lakossága. — Ha már most tekintetbe vesszük, hogy ezen 800 fő kizárólag fogyasztó közönség volt, mely egyáltalában semmiféle termeléssel nem foglalkozott, hanem csakis az itt termelt és az itt forgalomban lévő árukat fogyasztotta, s hogy ezek távozása következtében számos kiadó lakás üresen állván, s ennek folytán a lakások ára általában tetemesen lejebb szállván, a házi uraknak jövedelme is megcsappant, s mindezek folyományaként nemcsak a kereskedők és iparosok, hanem az ügyvédek, orvosok, mérnökök bevételei is apadtak: könnyen felfogható, hogy mennyire csökkent a kereskedelmi és ipari forgalom általában, és ennek folytán mindazon polgártársainknak jövedelme is, a kik III. és IV. oszt. kereseti adót fizetnek.

Hogy ily körülmények közt miként lehessen most Köszegen adóemelésről szó, azt szerény alattvalói eszünkkel valóban nem vagyunk képesek felfogni és kiváncsian várjuk a javaslat szerzőjének indokait, melyek őt ily hallatlan adóemelési tervezet előterjesztésére birhatták. A ki ily viszonyok közepett Köszegen a III. és IV. oszt. kereseti adó emelésére okot talált, annak bizonyára rendkivüli pénzügyi genienek kell lenni s lángelméjének találékonysága talán még a perputum mobile feltalálására is rávihetné.

A közszemlére kitett javaslat ellen ugyszólván valamennyi indokolt fél tömegesen adta be észrevételeit és kifogásait, melyek a kincstári közegnek sérelmes, sőt mondhatni a szándékos zaklatáshoz feltünően hasonló eljárását többé kevésbé éles birálat tárgyává teszik. — A városi hatóság elismerésre és köszönetre méltó előzékenységgel a pénztári hivatalban könyomatu általános észrevételeket bocsátott a felszólalók rendelkézésére; de nagyon tartunk tőle, hogy mindezen észrevételeket a pénzügyi hatóságok nem csak hogy figyelemre nem, hanem talán még elolvasásra sem fogják méltatni. Mi előtt tehát az adókivető bizottság összeülne, nagyon kivánatos volna, ha a város hivatalos uton fordulna a felsőbb pénzügyi hatóságokhoz és az itteni hanyatló közgazdasági viszonyokra való tekintettel a kincstárnak az adókivető bizottsághoz kiküldendő képviselője részére megfelelő utasitást eszközölne ki. Kétségtelen, hogy a város ily fellépése sokkal nagyobb sulylyal birna, mintha egyes magánfelek akár egyenkint, akár tömegesen, akár testületileg tennék azt.

Az adókivető bizottságtól pedig, mely előtt érdekeinek megóvása czéljából megjelenni bizonyára egyik érdekelt fél sem fogja elmulasztani, elvárjuk, hogy a kincstári képviselőnek minden indokolatlan emelési javaslata ellen határozottan állást foglal, és tekintettel a kedvezőtlen jövedelmi viszonyokra adófelemeléshez hozzájárulni csak a legvilágosabb esetekben, ilyent a maga részéről kezdeményezni pedig egyáltalában nem fog.

A kivető bizottság megállapodásainak szükség esetén a felszólamló-bizottság előtti érvényre juttatása és ez irányban az adófizető városi közönség közös érdekeinek lehető megóvása pedig ismét

TÁRCZA.

Állam. Egyház. Iskola.

Motto: „Maradjon meg mindenki a maga jogkörében s kevesebb lesz a surlódás.“ *Kornmann.*

(Vége.)

Ime egész mezitelenségbnen látjuk némely modern európai állam szépséges oktatás monopoliumának elijesztő voltát, sajnos következmenyeit! . . Látjuk mennyire összeütközik ez a józan ész törvényeivel, mily kiméletlenül tiporja, gázolja le a család és az egyház szent jogait, s a lelkiismeretet is mennyire békóba veri!

Már most szabadjon kérdenünk, vajjon remélhetünk s várhatunk-e tőle valami jót, valami hasznosat? . . . Már maga a kérdés is nevetséges!

Vizsgálódjunk csak s látni fogjuk gyászos következmenyeit ama országok egész nemzedékén.

Ha valamely ifju a vallásosság gyengéden fejledező bimbóival szivében távozik édes anyja kebléről, a szülői ház küszöbétől; hogy valláserkölcsös nevelést nyerjen, — a modern állam iskoláinak büzhödt légköre okvetetlenül el fogja kábitani, szivének vallásos érzelmei ott ki fognak aszni; sőt mi több, tán hitében is hajótörést szenvedend, — s midőn az életbe kilép, sivár lelkü, Istent és a vallást nem ismerő vagy gúnyoló egyén leend belőle, kinek egy csep jellemszilárdsága, egy csep akaratereje nincsen, csupán szenvedélyei viszik szivén az uralkodészerepet, a melyek pedig előbb-utóbb erkölcsi bukáshoz juttatják.

Ime ezt eszközlik ama modern liberális jogállamok bitorlott oktatás monopoliumukkal s iskola kényszerükkel! Ezt természetesen el nem ismerik, sőt vakmerő hazugsággal nem átallják azt állitani, miszerint „az ő tanitásuk minden türelmetlenséget kiirt, a tudományt terjeszti és békés polgárokat nevel.“ Oh balgatagság! . . Nem akarunk állitásaik czáfolásába bocsátkozni, elég fényesen megteszi ezt a mindennapi tapasztalás. Haszontalan dolog tehát mindenféle szépités és mentegetődzés! A tapasztalás által megerősitett tényeket nem lehet megczáfolni, annál kevésbé megdönteni!

Már most ezen szomoru s mégis mindennapi dolgokból más nem következhetik, minthogy az államnak a nevelés egyátalán nem lehet hivatása, s hogy az iskolák körül — tehát azok felállitásában és vezetésében — semmi joga nincs: a mit pedig ennek daczára bitorol, az őt semmiképen meg nem illetheti. És ezen következtetésünket senki józanul kétségbe nem vonhatja.

De félre ne értessünk!

Midőn azt hangoztatjuk s vitatjuk, hogy az államnak semmi joga sincs az iskolához, korántsem azt vitatjuk, hogy egyátalán köze se legyen hozzá! Igen is van hozzá köze, sőt bizonyos tekintetben joga is. De miként Stöckl mondja: „ezen joga csak indirekt, közvetett, melyet mint ilyent csakis az egyházzal karöltve gyakorolhat.“

Az államnak ugyanis érdekében fekszik, sőt joga is van megkövetelni, hogy az ifjuság oly tudományos kiképeztetést nyerjen az iskolában, mely a kor szinvonalán álljon; mert hisz kőzegei, hivatalnokai az iskolákból kerülnek ki. Ezektől bizonyos foku képzettséget megkivánhat, hogy azt az állást, melyet az élet szinpadán el kell foglalniok, hiven s derekasan betölthessék. Tehát joga van az iskolától megkövetelni, hogy ezt a képzettséget mindenkinek megadja, s erre fel is ügyelhet, ezt ellenőrizheti is, hogy csakugyan megtörténjék.

„Az állam tehát — irja Stöckl — ama jogot csak az egyházzal közösen gyakorolhatja; vagyis azon igényeket, melyeket az iskola irányában az u. n. világi oktatásra támasztani kénytelennek érzi magát, az egyházi felügyelő hatóság elé kell terjesztenie; és aztán ez fogja azon igényeket, — miután előbb az állammal azokra nézve megegyezett, — az iskolában foganatositani.“ Csak ily indirekt módon gyakorolhat az állam az iskolát illetőleg némi jogot, tovább egyátalán nem terjeszkedhetik, de nem is szabad terjeszkednie. . . Nem szabad; mert különben átlépi az Istentől neki adott hatalom határait s rendeltetése ellen vét!

Azt azonban megteheti, sőt szép bizonyitványt állit ki az állam magáról ha megteszi, hogy az iskolákat ótalmába veszi, anyagilag segélyezi, s hogy magasztos czéljuknak annál pontosabban megfelelhessenek, — nékik némi szubvencziót szolgáltat. Ezt megteheti, de sajnos a modern államok hivatásukba magukat egyátalán nem élik bele, szüknek tartják a határokat, melyek között mozogniok kell és lehet.

Nálunk Istennek hála még elég türhető az állapot, ámbár megkisérelték itt is az egyházat jogos működési teréről leszoritani.

Fennebb láttuk az államnak jogos viszonyát az iskolához. Ha a kimutatott határon túl önkényesen, nem kalandoz, akkor az egyháznak nem lesz oka az állam tulkapásai ellen vétóját felemelni; akkor s csakis akkor fejtheti ki az egyház teljes mértékben áldásos működését az iskolák terén, a nemzet reményeinek vallásos nevelésében s kiművelésében Legtöbb helyütt az állam az egyházat ebben meggátolta.

S meddig fog ez ott igy tartani? . . . Annyi bizonyos, hogy az államnak e tette nem maradhat visszahatás nélkül! Az egyház s vele együtt a katholiczismus nem nézheti e téren való mellőztetését tiltakozik ellene, visszakövetelvén azelőtt elfoglalt s annyi évszázadon át az egész emberiség javára, erkölcsi s szellemi előneu-

a városnak, mint legnagyobb sulylyal biró erkölcsi testületnek feladata lesz.

Tehát videant consules!

Helyi és vidéki hirek.

— **Személyi hirek.** A hét több napján át előkelő vendége volt a benczés székháznak. Mendlik Ágoston pécsi belvárosi plébános és pécsváradi apát, a székház fejet, Kroller Miksa igazgatót látogatta meg és igen elismerőleg nyilatkozott a város szépségéről s a nép vallásos érzületeiről. — Kőszeg régibb nyári lakosa, Gobra János, nyugalmazott váltótörvényszéki biró ujra körünkbe érkezett, és a napokban családja is követte. — Nyári tartózkodásra ideérkezett: Berkovits Gábor, m. kir. államvasuti felügyelő és családja; Szilágyi Vincze m. kir. államvasuti főellenőr és családja Budapestről; dr. Rakovszky és családja Bécsből; Schöller, budapesti magánzó; Lepovszkáné, nyugalmazott ezredes neje.

— **Szolgabiroi változások.** Amint lapunkat értesitik, Bacho Vincze kőszegi szolgabirót legközelebb Szombathelyre helyezik át s helyére Popp Antal közigazgatási gyakornokot küldik ki Kőszegre.

— **Urnapjat** a szokott ünnepélyességgel ülték meg Kőszegen. A plébánia-templombau reggel 7 órakor kismise volt s utánna magyar hitszónoklat. 8 órakor vette kezdetet a nagymise, melyet s gimnazium igazgatója négy benczés tanár segédlete mellett mondott. Ugyanezek fungáltak az urnapi körmeneten is, mely az idén a szokottnál látogatottabb volt s példás szép rendben, a hivek áhitata mellett folyt le.

— **Kitüntetett földink.** A nemzetközi ornithologiai kongresszus orsz. bizottságának minapi alakuló gyülésén Herman Otto meleg ajánlatára Chernel István, derék földinket választották meg jegyzőül, oly kitüntetés, melyet a fiatal tudós csak rendkivüli szorgalmának és kitünő szakértelmének köszönhet s a melyhez csak gratulálhatunk. A bizottság elnöke gr. Bethlen András földmivelésügyi miniszter; alelnöke Szalay Imre min. tanácsos, Kammermayer Károly polgármester és dr. Entz Géza, műegy. tanár.

— **Évzáró.** A helybeli gimnázium, polgári iskola és a kath elemi fiu- és leányiskola e hó 28-án ülik meg ez idei évzáró ünnepélyeiket a szokásos Te Deum-mal.

— **Jubileum.** Major János prépost-plébános és kerületi esperes a jövő hó 25-én ünnepli áldozárságának huszonötéves jubileumát. 25 éve lesz akkor, hogy az Ur szolgájává szegődött és 24 éve, hogy Kőszegen lelkészkedik. Szerénységét bántanók, ha előre is emlegetnők kiváló papi erényeit; ha felsorolnók szerzett érdemeit, melyeket egy negyedszázad alatt egyháza és az iskolaügy körül szerzett; azért majd csak annak idején és többi tisztelőivel mondjuk el szivünk érzelmeit és festjük életét, amely különben is mindnyájunk előtt egész nyitott könyv.

— **Kőszeg szóban és képben.** A „Budapesti látogatók Lapja" összeállitói Vasvármegyéről és Szombathelyről leirásokat és képeket fognak közölni s e czélból Kahn József Kőszegen is járt, hogy a város ismertetésére szükséges több száz forintnyi költségek beszerzése iránt lépéseket tegyen. Itteni mérvadó körökben azonban ugy találták, hogy, miután a város már több kiadott munkában, még pedig magyar és német nyelven, amugy is behatóan ismertetve lett, a költségeskedés a város szerény viszonyainál fogva nem volna megokolható.

— **Évzáró vizsgalatok sorrendje** a helybeli polg. fiu- és leányiskolában: junius 10-én délelőtt hittan; junius 23-án délelőtt I. fiu-osztály; junius 23-án délután I. II. leányosztály; junius 24-én délelőtt II. fiu-osztály; junius 24-én délután III. és IV. leány-osztály; junius 25-én délelőtt III. fiu osztály; junius 25-én délután ének és testgyakorlat; junius 26-án délelőtt IV. fiu-osztály. Ezen vizsgálatokra a t. szülők és érdeklődő tanügybarátok tisztelettel meghivatnak. Az igazgatóság.

— **Meghivó.** A kőszegi kath. gimnaziumi segélyző egyesület f. é. junius 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, tartja első közgyülését a gimnaziumi rajzteremben, a melyre a m. t. alapitó s rendes tagok, ugyszintén az egyesület jótevői tisztelettel meghivatnak. Kőszeg, 1890. jun. 7-én. Az elnökség.

— **Rossz cseresznye-termés.** Az idén teljesen hijában vagyunk a szép szemü és jóizü cseresznyéknek. Oka e hiánynak a lászlói rossz cseresznye-termés. Megsinli ezt a szegény nép is, melynek a cseresznyetermés egy kiváló jövedelmi forrása.

— **Vasari mizeriák.** Nagy a panasz a lakosság körében, hogy heti-vásárok alkalmával alig szerezhetik be a helybeliek házi szükségleteiket, mivel a tyukászok és egyéb effele kereskedők már korán reggel elkapkodnak mindent. A hatóság mindenesetre módját ejthetné, hogy a közönség érdekei e tekintetben is megóvassanak.

— **Tüzoltoi mulatság.** A helybeli önk. tűzoltóegyesület választmánya e hó 6-án tartott ülésében elhatározta, hogy az egyesületi pénztár javára junius hó 29-én a sörház-kertben nyári mulatságot rendez. A mulatság juniális számban vehető és előreláthatólag fényesen fog sikerülni.

— **Esküvő.** Markovits József helybeli ügyvéd, a turista-kör elnökének legifjabb nővérét, Paula kisasszonyt, tegnap délutáni 5 órakor vezette oltárhoz Szombathelyen Holczheim Károly.

— **Blaháné Szombathelyen.** A szombathelyiek mégis csak szerencsés emberek. Oda vágyott hozzájuk és odament vendégszereplésre kitünő népszinműénekesnőnk, Blaha Lujza asszony. Csütörtökön, természetesen telt ház előtt, az *Ingyenélők*-ben; pénteken a *Tót leány*-ban; szombaton pedig *Náni*-ban lépett fel. Ma, vasárnapon, a *Tündérlak Magyarországban* czimü vigjátékban bucsuzik el szombathelyiektől, kiket négy előadásával rendkivüli műélvezetben részesitett.

— **Kaszárnyaégés.** A szombathelyi uj lovaskaszárnyát a mult szerdán tűzveszély fenyegette. Az egyik istáló szénatartójában tűz támadt, mely nagy mennyiségü szénakészletet és a tetőzet egy részét elhamvasztotta. A tűzet még idejekorán lokálizálták.

— **A kethelyi bucsut** a mult vasárnapon elmosta az eső, elég boszuságot és kárt okozva az ottani vendéglősöknek. Akiket azonban el nem riasztott a pocsékos idő, azok a falubeli legények voltak, akik párjaikkal ugyancsak tiporták a sarat.

— **Szülői gondatlanság.** Horváth István csajtai lakos egy és fél éves kis leányának a szülői gondatlanság okozta halálát. A szülők gazdasági munkájuk után mentek és kis leánykájukat a náluk szolgálatban levő kilencz éves (!) kis leánykára bizták. Ez, hogy szórakozhassék, átvitte gazdájának gyermekét a szomszédba, hol egy magához hasonló kis leánynyal játékba ereszkedett, mialatt a kicsike a konyhában az alacsony tűzhelyen álló forró vizet magára boritotta és egészen összeégett. Minden orvosi segély nélkül két napi kinos szenvedés után meghalt.

— **Enyveskezü czigányok.** Horváth Henrik, Berger Mihály és Pfeiffer Katalin könnyebb megélhetés czéljából a lopás mesterségéhez folyamodtak. El is indult ez a szép társaság faluzni, hogy ami kezeik közé kerül, elemeljék. És össze is szedték a fehéritésre kitett vásznat s egyéb fehérnemüeket, melynek nagyobb részét Wallner József s neje, mentsér lakos, molnárnak eladták. Károsultak a borostyánkői csendőrőrparancsnokságnál megtették feljelentésüket, minek következtében a csendőrség erélyes nyomozása után a három czigányt letartóztatta s a kir. járásbiróságnak adta át.

— **Meghaltak** május havában: Hochecker József, nős, 78 éves, r. k., czipész, tüdőlob; Farkas Zoltán, nős, 43 éves, r. k., hivatalnok, gümőkor; Hiebaum Vinczenczia Karolina, irgalmas nenek főnöknője, 63 éves, májelfajulás; Kopfer József, czipész gyermeke, 14 napos, rángógörcs; Varga György, nőtlen, 42 éves, evang., uta, tüdővész; Schneidt Mária, özv. 66 éves, r. k., aggkor; Zsoldos Rozália, hajadon, szakácsné, 54 éves, r. k., öregkori üszök; Jenatsek Johánna, házmester gyermeke, 3 hó, evang. ráugógörcs; Glatzhofer Mária, épitész neje, 58 éves, evang., uj képlet a hasürben; Molnár István, czipész gyermeke, 2 hetes, rángógörcs; Klenner Sándor, nős, evang., 38 éves, szappanos, májelfajulás; Treppler József, törvt., anyja cseléd, 1 éves, gümőkór; Kesztner Frigyes, nős, szabó, 72 éves, evang., véres agyguta; Molnár Rozália, kovács neje, 32 éves, r. k., tüdővész; Sulyok Teréz, földmives neje, 31 éves, vizkór.

Vegyes hirek.

— **Vasuti ügy.** A pozsony-szombathelyi vasut engedélyezése tárgyában beadott törvényjavaslatot az országgyülés, — miután Darányi Ignácz előadó megjegyezte, hogy e vasut egy nagy vidék helyiforgalmát van hivatva kielégiteni, s emellett a fiumei irányban egy uj kisegitő vonalat van hivatva kivitelünk érdekében létesiteni, — a mult hét egyik ülésében elfogadta.

— **Czélszerü javaslat.** Az iparosképzés tárgyában a kereskedelmi- és iparkamra jelentésében javasolja, hogy mondassék ki az ipartörvényhez kiadandó törvénynovellában, hogy a tanonczisk olák kizárólag a kereskedelmi miniszternek alárendelvék; továbbá, hogy minden községben, hol legalább 20 iparos tanoncz van, tanonczisk ola létesitendő és hogy csakis oly ifju lehessen iparos- vagy kereskedőtanoncz, ki irni és olvasni tud. E mellett az ipartörvénybe oly határozmány volna felvendő, mely az iparostanonczot — tekintet nélkül korára — tanonczisk ola látogatására kötelezi oly kijelentés mellett, hogy azon tanoncz, ki az ipariskolát sikerrel el nem végezte: segédnek nem szegődhetik és mint ilyen, nem szerződtethető; és végre ki kellene mondani, hogy a tanonczisk olák az állam, a községek, iparosok anyagi hozzájárulásával országosan szervezendők és ezen három tényező hozzájárulását törvény utján oly módon kellene szabályozni, hogy minden kereskedelmi- és iparkamara évi bevételeinek legalább tiz százalékával az alsóbbrendü iparokta fentartásához járulni köteles és hogy ezen ipartanodák fentartási költségeinek hátralevő részét felerészben az érdekelt községek fedezni tartoznak.

— **Postatakarékpénztár.** A m. kir. postatakarékpénztár május havi forgalma a következő adatokat tünteti fel: a takarékforgalomban: betétetett 417,575

---

telére, oly áldásosan betöltött működési terét az iskolában.

Azon országok katholikusainak meg kell kezdeniök a harczot s az iskolát az államtól a hol ez kezében van egészen el kell hóditaniok. A küzdelem jogos lesz; s ha kitartással folyik a harcz, a győzelem iránt sem lehet kétség, mert nem lehet, hogy az igazság a liberalis sereg gúnykacaja között csúf vereséget szenvedjen.

Az európai társadalom siralmas jövőjére való tekintettel is meg kell mindent tenni, mert ha igy foly tovább a dolog — elébb-utóbb megtermi vészes gyümölcseit, s a társadalom tökéletes elistentelenesedésére, elpogányosodására vezetend, a minthogy ide is juttatta Európa egyes államait e modern vivmány; közönyösen pedig be nem várhatjuk, mig a többi államban is e szomorú tragoedia bekövetkezik.

„A rendszer — mondja Stöckl — mely az iskolát az állam ölébe dobja, hamis kereszténytelen; azt félre kell löknünk . . . Meg kell inditanunk és folytatnunk az iskoláért való harczot; ez kötelességünk, mert az állami iskola ez idő szerint semmi biztositékot nem nyujt nekünk az ifjuság keresztény neveléséről, sőt inkább egészen a keresztényteleneség taván csolnakázik már . . . Az iskolát visszakövetelni az állami egyedáruság körmei közől, valóságos életkérdése elodázhatlan kötelességgé vált korunkban."

Az állam ezt bizonyára vonakodnék megtenni, erre kényszeriteni pedig nem lehet s azért más utat-módot kell választanunk, hogy czélt érjünk. És ezen ut eszköz, az oktatás szabadságának kivivása volna egyrészről, azon oktatásszabadságé, melyet az egyház eddig birt, s melynél fogva szabadságában állott ott nyitani iskolát és tanitani, a hol akart; másrészről a zsarnok iskolakényszert kell kiküszöbölni, hogy mindenki oda adhassa gyermekeit, hol valláserkölcsös nevelésben részesülhetnek.

Adják meg azt minden államilag elismert vallásfelekezetnek, adják azonkivül a katholikusok kezeikhez a jogtalanul elrablott tisztán katholikus alapitványokat, a többi majd a mi gondunk lesz!

Annyi bizonyos, hogy az oktatás szabadság teljessége mellett, alapitott iskoláink virágozni fognak s kedveltekké lesznek; a szülők örömestebb adják oda gyermekeiket, mint az atyáskodó szerepet játszó államéba, azon meggyőződésben, hogy gyermekeik ott helyes uton neveltetnek s igazán jellemekké képeztetnek; mig ellenben az államról tudják, hogy megelégszik a szellem némi kipallérozásával s a müveltség halvány mezével való bevonásával, — a szivnek valláserkölcsös művelésére pedig legkisebb gondot sem fordit.

Attól ne feljenek, hogy: „a tudomány hanyatlásnak indul, ha az oktatás monopolium megbukik"

Hát vajjon kik fejlesztették a tudományt, mig az oktatás monopolium szörnyű műve egy franczia agyában meg nem fogamzott? . . . Ilyenformán tehát azelőtt a tudomány soha sem virágzott?

A kik ezt állitják, azok előtt vagy a művelődés történelem „terra incognita", vagy tudják ugyan a tényt; de rosszakaratból elferditik, csakhogy a forradalom szülöttjének nimbusát, dicskörét növelhessék, kitünő eredményeit magasztalhassák s a liberalis állam és társadalom paedagogikus rendszerének tömjénezzenek! . . .

„Collyris inunge oculos tuos, ut videas!" Bizony elkelne szemeiket gyógykezelés alá venni, mert vakoskodnak! . . Nem látják a fától az erdőt! . . . Virágoztak biz' a tudományok!! De kik virágoztatták fel?

Természetesen nem az állam oktatásmonopoliumával, hanem az egyház, melynek „egyedül" hivatása az emberiség oktatása és nevelése. Felvirágoztatták pedig ennek kitünő fiai: a világi papok és szerzetesek; azon óriási szellemnagyságok, kikhez képest a modern kor bölcsei s tudósai csak törpe semmiségek.

Egy Nagy Albert, Szt Tamás ültek a kathedrákon s tudományos buvárkodásaik pazar kincseit mindenüvé szétárasztották. A szerzetesek vitték elől a tudomány szövétnekét, az ő zárdáik voltak a menhelyért esengő tudománynak csendes asylumai, s mint Montalambert irja: „Ők voltak az egész keresztény Európának tanitói."

Hogy tehát régi működési terünket mi keresztények, az egyes országokban visszahóditsuk, sürgősen követelnünk kell az oktatás szabadságot, hogy szabadon állithassunk iskolákat, s hogy szabadon küldhesse oda a szülő gyermekeit. „Térjerek vissza Európa államai azon egyedül okos és igazságos elvhez. — irja Stöckl — hogy az magában véve teljesen mindegy, akármelyik iskolában végzi valaki tanulmányait, csak elegendő képességgel birjon ama hivatalra, melyet elnyerni óhajt.

Ezt tegyék meg az államok, ezt biztositsák a katolikusoknak, akkor már kezünkben az eszköz, melylyel az egyház ősrégi, megszentelt jogát tökéletesen visszaszerezhetjük s mindenütt biztosithatjuk.

A liberalis államok természetesen nem szivesen engedik ki kezeikből az iskolát, vagy mondanak le bitorolt jogaikról; mert ebben birják erejüket; s tudják, hogy ez okvetetlenül szükséges arra, hogy letüket fenn-

frt 09 kr., visszafizettetett 383,820 frt 96 kr. A betétállag ennél fogva e hóban 33.754 frt 13 krral gyarapodott. Az összforgalom május havában 801,396 frt 05 krt. tett. Május havában mint uj betevő belépett 4868. A betevők közül kilépett 3733, a betevők számában tehát 1135 szaporodás mutatkozik. Betevők számára e hóban értékpapir 25.220 frt névértekben vásároltatott. A cheque forgalomban: betétetett 5.262,493 frt 13 kr., visszafizettetett 4.957,520 frt05 kr., a betétállag tehát e hóban 304.973 frt 08 krral gyarapodott. Az összforgalom május havában 10 220.013 frt 18 kr. Május havában a számlatulajdonosok sorába való felvételre jelentkeztek 80 an. Számlatulajdonosok részére e hóban értékpapir 500 frt névértékben vásároltatott. A m. kir. postatakarékpénztár betétállaga május 31-én a takarékforgalomban: 4.215.997 frt 53 kr, a cheque-forgalomban: 1.383,043 frt 30 kr. Összesen 5.599,040 frt 83 kr. A betevők részére május 31-ig összesen 417 járadékkönyvecske állittatott ki, a melyekre összesen 733,600 frt névértékü értékpapir van az intézetnél letétbe elhelyezve. A betevők részére május 31-ig vásároltatott és számukra megküldetett 734,420, a cheque-számlatulajdonosok számára pedig 500 frt névértékü értékpapir. Az összes résztvevők száma május 31-én: a takarékforgalomban 159.344, a cheque-forgalomban 668, az utóbbiak közül eddig 472 a clearing-forgalomhoz is csatlakozott.

— **Külkereskedelmünk 1889**-ben határozott javulást mutat a megelőző évhez képest, a mennyiben a forgalom ugy az importnál, mint a kivitelnél emelkedett. Örvendetes jelenség, hogy a tavalyi kereskedelmi mérlegünk activ, amennyiben a kivitel a bevitelt 1.085.000 frttal haladta felül. A tavalyi bevitel ugyanis csak 459.478.000 frtot tett ki (mig 1888-ban 446.631.000 frtot) mig a kivitel 460.563.000 frtra rugott (1888-ban 444.383.000 frt.) A főbb beviteli czikkekből megemlitendő a textil ipar gyártmányai (166.8 millió frt) bőr és bőráruk (29.3 mill.), ruha és fehérnemüek (25.4 mill.), vas és vasáruk (18 mill.) stb. A jelentékenyebb kiviteli czikkek a következők: Gabona és liszt (158.8 millió frt, mig 1888-ban 173.9 mill.), állatok (75.3 mill.) bor (21.5 mill.) gyapju (19.6 mill.) dongafák (17.5 mill.) stb.

— **Elő az ócska bankókkal!** Figyelmeztetjük mindazokat a szerencsés embereket, a kiknek zsebében, vagy ládafiában, még régi egyforintosaik volnának eltéve, hogy az 1882. évi jan. 1-éről keletkezett 1 oszt. ért. frtról szóló államjegyek valamennyi m. kir. állami pénztárnál és hivatalnál csak 1890. évi junius hó 30-ig fogadtatnak el fizetésképen. — Azontul az ócska 1-esek a gazdájuk nyakán penészednek.

— **Házassági tiz parancsolat.** (A feleség részére.) I. Én vagyok a te urad, csak engemet szeress. Házi barátot ne szerezz magadnak, hogy azokat imádjad. II. Drága ruhákat, vagy tournuret magadra föl ne végy. III. Megemlékezz, hogy ünnepet szentelj nekem azzal, hogy nem tisputáls, ugy is hosszu lévén a hajad . . . . IV. Tisztelj engem, mint despota uradat, hogy hosszu életü lehess e földön. V. Szemeiddel ne ölj. VI. Ne kaczérkodjál. VII. Csókot ne lopass. VIII. Hamis bájakat ne rakj fel, hogy a világot ne bolonditsd. IX. Házi barátaidat, házi barátnőimmel össze ne boronáljad. X. Ne kivánd szomszédunknak se ökrét, se szamarát, mert elég vagyok én neked, — hogy téged ugy szeretlek.

— **A közmondásokról.** Akik a lapok irodalmi rovatát figyelemmel szokták kisérni, azok előtt valószinüleg már többször föltünt az a sok ismertetés, birálat s több efféle kurtább, hosszabb közlemény, mely Sirisaka Andor pécsi tanitónak munkáiról szólt. Azelőtt „A babonáról“ szóló népkönyvével vonta magára a figyelmet, később az „Anyósok Könyve“ cz. élczes munkájával tréfáltatta meg a szegény anyósokat. Legujabban pedig oly nagy szabásu népirodalmi, illetőleg nyelvszaki munkával állt elő, a melyhez hasonló a hatvanas évek eleje óta nem látott napvilágot s a mely munkájával valószinüleg az akadémia nyelvészeti szakosztálya is fog foglalkozni. Ezen — valóban figyelemre és pártolásra érdemes — terjedelmes munkájának czime: „A magyar Közmondások Könyve.“ Tartalma: Előszó. Tanulmány a közmondásokról. Szvorényi, Ballagi, Erdélyi s mások után. Bevezetés. A közmondás fogalma, eredete és fejlődése, különböző elnevezései, haszna, kiterjedése, módja és modora; jelviség (symbolismus) a közmondásokban. Nyelvsajátság, nyelvvirágok. A közmondások rokontársai, irodalma, életrajzok. A közmondások betürendben s legvégül — tiz: régebben élt közmondásgyüjtő után — szemelvények. Szerző már közel tiz év óta szorgalmasan gyüjtögette a közmondásokat s mikor már jó pár ezeret látott összegyüjtve, közel háromszáz magánlevelet irt egyesekhez — többnyire tanitó kartársahoz — az ország minden vidékére, fölkérvén őket fáradozásában való szellemi támogatásra. Később a lapok utján felszólitotta a nagy közönséget, hogy a magyar közmondások s példabeszédek összegyüjtése s beküldése által tökélyesbitsék munkáját. A több rendbeli felszólitásnak meg is lett a maga fényes eredménye, erkölcsi haszna szerző művére, melyben a közmondásokról irt jeles tanulmányán kivül mintegy 10,000 magyar közmondást, példabeszédet és szólásmódot gyüjtött össze betürendben. Könyvének szerkezetére vonatkozólag maga a szerző igy ir: „Sok közmondás féle könyvet lapoztam már végig s nem egyet tanulmányoztam is. De szerintem a közmondás-gyüjtők eddig nem tudták oly rendszerbe foglalni gyüjtésüket, mely a közmondást kereső olvasót könnyen utba igazitsa. Az egyik pl. minden rend és összefüggés nélkül közli a közmondásokat. Ilyen Kovács Pál, Kis-Viczay Péter s még mások könyve A másik szakaszokba osztja, mint Dugonics, de oly különös alczimekkel, hogy ember legyen a talpán, ki egy általa ismert közmondást Dugonicsnál föl tud keresni. A harmadik betürendes alapszó szerint halad, mint Ballagi és Erdélyi. A negyedik ábécze rendben csoportositja a közmondásokat a mondat első szava szerint, mint Pelkó.“ Sirisaka is ezt a módot tartotta leghelyesebbnek, azzal a különbséggel, hogy nem untatja az olvasót oly hiába való, hosszas és unalmas magyarázatokkal. Itt-ott ő is magyaráz ugyan, sőt némely helyen alkalomszerü anekdotákat is beleszőtt munkájába, de mindezzel csinján bánt el, czélja lévén az oktatva mulattatás és mulattatva oktatás. Könyvének terjedelme oly bő s tartalma oly tanulságos és vonzó, hogy halóban nem sokalhatják a könyv 2 frtnyi árát mindazok, kik a komoly s tisztességes magyar irodalmi termékeket magyar hazafiakhoz méltóan pártolni és terjeszteni szokták. Sem nekünk, sem a szerzőnek nem az a czélja, hogy a reklám nagy dobjával a könyvkiadóknál szokásos hűhóval lépre csalassék a közönség — s kap egy minden kritikán aluli férczművet. Sirisaka könyve nem szorul mesterségesen gyártott reklám czikkekre, mert a „Jó bornak nem kell czégér.“ Minden reklámnál többet nyom a latban azon egy körülmény — s ez bizonyitja legjobban, hogy szerző jó fogta föl tárgyát — miszerint szerény tanitói fizetéséből szerző kerek ezer forint kiadásba verte magát azon biztos hiszemben, hogy az irodalom nevében hozott anyagi áldozatát méltányolandók, fáradozását elismerendők: könyvét a t. közönség pártolni fogja. Különösen a hitszónokok, tanárok, tanitók, nép-, ifjusági- s egyesületi (kaszinók) könyvtárak pártfogására számit. Mi is hisszük, hogy szerző e reményében nem fog csalódni. Épen azért csak irói kötelességet vélünk teljesiteni, a midőn Sirisaka Andor pécsi tanitónak a „Magyar Közmondások Könyve“ cz. munkáját lapunk előfizetőinek, olvasóinak s minden barátjának szives figyelmébe és pártfogásába ajánljuk. Levelezéseknél, illetőleg postautalványon való megrendeléseknél elegendő ily czimezés: Sirisaka Andor, Pécs.

— **A hol étvágyhiány**, rossz szájiz, iszapos nyelv, böfögés, s a gyomor tájékán nyomás által jelentkeznek az emésztési zavarok (székrekedés), a gyógyszertárakban 70 kr. kapható valódi Brandt Richard gyógyszerész-féle svájczi labdacsok használata, azonnal javulást eszközöl.

Irodalom.

— Az „**Egyetemes Könyvtár**“ czimü közérdekü irodalmi vállalatnak most megjelent 6. kötetét (31—36) kaptuk Gross Gusztáv győri könyvkereskedőtől, mint a vállalat kiadójától. E hat kötet méltán sorakozik az „Egyetemes Könyvtár“ előbbi füzeteihez gazdag és változatos tartalmánál fogva.

A 31-dik kötet Dr. Boross Gábor-nak, a nagyszebeni főgimnazium derék tanárának tollából hoz jeles tanulmányt Euripides-nek, a modern tragoedia megalapitójának műveiről. A 97. lapra terjedő munkában avatott tollal világitja meg szerző a jeles görög irónak műveit s azok hatását. A 32-dik kötetben a magyar nép ajkán élő „Népdalok“-at találjuk egybegyüjtve. A 33-dik kötet Obernyik Károly-nak, a korán elhunyt jóhirü szinmű irónak „Örökség“ czimü 5 felv. drámáját hozza. Bizonyára örömmel veszi az olvasó közönség e jeles munkát. A 34-dik kötetnek czime: „A nagy városok földrajzi fekvéséről“. E tanulságos dolgozatot irta Dr. Roscher Vilmos, jeles nemzetgazdászati iró s forditotta Dr. Szalay László. — A 35-dik kötetben Kossuth Lajos életét irta meg Sebesztha Károly, Zólyommegye tudós tanfelügyelője. A magyar történelem e kiváló alakjának életrajza vonzóan, érdekesen van vázolva, s bizonyára minden magyar embernek kedves olvasmányát fogja képezni annyival is inkább, mert a nagy számüzöttnek nemes egyénisége, önzéstelen, lelkes küzdelme a történetirónak pártatlan rokonszenvével van megörökitve; fénykép ez az életrajz, mely ragyogó szineiből nem fog vesziteni soha!

A 36. kötet „Viszhangok“ czim alatt Szulik József-nek költeményeit tartalmazza. E kötet is díszére válik a vállalatnak mely rövid $1\frac{1}{2}$ év alatt 36 kötetre nötte ki magát Dr. Ferenczy József-nek, az ország közokt. tanács jegyzőjének gondos szerkesztésével. E körülmény is az „Egyetemes Könyvtár“ életrevalóságát bizonyitja; mindegyik kötet méltó a magyar olvasó közönség pártolására, aki ily olcsón nem jutott még jó könyvekhez

A hozzánk beküldött példányok egyike igen díszes vörös angol vászonba van kötve, fekete nyomással, Igy kötve egy-egy kötet ára 30 kr. S tekintve díszes, izléses kiállitást, nem is drága. Füzve pedig csak 10 kr. egy-egy kötet. Évenkint megjelenik 24 füzet, melyre a kiadónál előfizetni is lehet. 24 fűzött példány előfizetési ára: 2 frt 40 kr. 12 példány 1 frt 20 kr. 6 példány 60 kr. Aki az előfizetési pénzt előre beküldi a kiadóhoz, (Gross Gusztáv könyvkereskedő Győr) a füzeteket bérmentve kapja. Különben az „Egyetemes Könyvtár“ egyes példányai minden hazai könyvkereskedőnél kaphatók.

tartsák, bitorlott jogaikat nyugodtan használhassák, az állami absolutizmust mindinkább megszilárditsák s az egyéni szabadságérzetet tökéletesen elfojtsák.

Annyi bizonyos, hogy egy ideig süketek maradnak a jogos követelésekkel szemben; de elvégre is belefáradnak a védelembe, s éltet bennünket a remény, hogy a csatát sikerül minden ország népeinek lankadatlan kitartásuk árán kivivniok. „Eljön az idő — irja Stöckl — mikor a szabadság eszméje, miként mindenütt ugy e téren is győzelmet arat az állami absolutizmus felett . . . Eljön az idő mikor az ő (t. i. az állam) pusztán az anyagi hatalomra alapitott épülete saját terhe alatt fog összeroskadni, és romjaiból a szabadság, a jogosult szabadság virága fakad ki az élet minden terén, még az oktatás, nevelés terén is. . . .

Igen! Mert nem lehet, hogy egyes államok szüntelenül aláássák az egyháznak az iskolák körül való isteni eredetü, évszázadok, sőt évezred által megszentelt, elvitathatlan jogait.

Utaltunk értekezésünk folyamán az egyház és állam működési körére, megjelöltük a határokat, melyeken túl a másik jogainak megsértése nélkül egyik sem tehet egy lépést sem; s ha mégis tenne, kétségtelenül jogtiprást követne el a másik féllel szemben.

Tudjuk jól, hogy a modern állam ezen hatásokat nem igen veszi figyelembe. Oktatásmonopoliumával és a lelkiismeret békókba szoritó iskolakényszerével, folyton az egyház jogkörébe hatol, s ott kénye-kedve szerint intézkedik, disponál! Pedig megszivlelhetné Kornmann szavait: „Maradjon meg mindenki a maga jogkörében s kevesebb lesz a surlódás!“

Darás József.

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*
Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Nyilt-tér.

Nyers-selyemruha szövetet egy öltözetre 10 frt. 50 krért valamint kitünőbb minőségüt is szétküld vám- és vitelbérmentesen Henneberg G. udvari szállitó gyári raktára Zürichben. Minták postafordultával. Levelekre 10 kr. porto kéretik.

A ki nem tudja,

hogy a sok hirdetett gyógyszer közül melyik felelne meg leginkább betegségének, az kérje azonnal levelező-lapon **Richter kiadointezetétől Lipcseben**, a képekkel ellátott **„A Betegbarat“** czimű könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálairatok bizonyitják, hogy a művecskében foglalt jó tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkiadást, hanem még a vágyva-vágyott gyógyulast is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldetik meg.

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások		sz. vegyes vonat I.II.III. oszt. kocsikkal		
	Budapesti idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Köszeg**	ind.	5^{15}	12^{04}	6^{03}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{29}	12^{17}	6^{24}
12	Német-Genes	(m. h.)	5^{46}	12^{33}	6^{41}
18	**Szombathely**	érk.	6^{01}	12^{47}	6^{56}
—	**Szombathely**	ind.	6^{45}	3^{30}	7^{15}
7	Német-Genes	(m. h.)	7^{01}	3^{46}	7^{13}
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	4^{03}	7^{48}
18	**Köszeg**	érk.	7^{31}	4^{16}	8^{01}

Piaczi-árak.

		frt.	kr.	frt.	kr.
Buza	100 kilo . .	8	70 krtól	8	90 kr-ig.
Rozs	„ . .	8	70	8	90
Árpa	„ . .	7	25	8	—
Kukoricza	„ . .	6	15	6	30
Zab	„ . .	8	70	9	—

	frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I. 100 kilo	15	50	100 kilo burgonya	—	—
„ II. „	14	40	Marhahus . 1 kilo	—	48
Rozsliszt I. „	14	30	Marha zsir	1	10
„ II. „	12	60	Disznóhus . „	—	56
Buzakorpa . „	5	—	„ zsir . „	—	76
Rozs „ . „	4	75	Borjuhus . „	—	60
Köleskása . „	11	—	Birkahus . „	—	40
Dara . . „	16	90	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara . „	8	—	„ „ dorong	10	--
Széna . . „	2	80	„ tölgyfa	9	40
Szalma . . „	1	70	„ „ dorong	7	60

HIRDETESEK.

Fog-Elixir, fogpor és fogpasta

a főtisztelendő és kegyes

„Benedek-rendü“ szerzetesektől

Soulac-i apátság Girondeban.
Prior: Dom Maguelonne.
2 arany érem:
Brüssel 1880 — London 1884
A legmagasabb kitüntetések.

Feltaláltatott: **1373-ban** Pier. Boursaud Prior által.

A főtisztelendő és kegyes **„Benedek-rendi“-ek fog-elixirjének** mindennapi használata, — egy pár cseppnyi adag egy pohár vizben — megakadályozza a lyukas fog képződését és meggyógyitja a lukas fogat, melynek fehér fényt és szilárdságot kölcsönöz, s a mellett a foghúst erősiti és épen tartja.

Olvasóinknak tehát tényleg szolgálatot teszünk, a midőn figyelmöket ezen régi és hasznos készítményre felhivjuk, a mely a legjobb gyógyszer és egyedüli óvszer a fogfájás ellen.

Ház alapittatott 1807-ben. **Bordeaux** 106 és 108,

Főügynök: SEGUIN Rue Croix de Sequey.

Kapható minden nevezetesebb illatszeráru-kereskedésben, gyógyszertárakban és gyógyszeráru-(drogue) kereskedésekben.

Gyors és biztos segitség gyomorbajok s azok következmenyei ellen.

Az egészség fentartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztitására és tiszta állapotban való fentartására és a jó emésztés elősegitésére a legjobb s leghathatósabb szer a már is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalzsam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalzsam a legjobb s leggyógyhatásosb gyógyfüvektől a leggondosabban van készitve s különösen minden emésztés bajok, gyomorgörcs, étvágyhiány, savanyus f lbüfögés, vertöluláa, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen hathatósnak bizonyul. Ily kitünő hatási következtében ezen életbalzsam egy bebizonyult, megbizható háziszerré lett a népnek. **Ára egy nagy üveggel 1 frt. kis üveggel 50 kr. Elismerő iratok ezrei barkinek belekintés végett rendelkezésre állnak.**

Védjegy

Óvás! Hamisitások elkerülése végett, mindenkit figyelmeztetek, hogy az egyedül általam az eredeti utasitás szerint készitett „Dr. ROSA-féle életbalzsam" minden üvecskéje kék burokba van csomagolva, melynek hosszoldalán „Dr. ROSA életbalzsama a „fekete sashoz" czimzett gyógyszertárból, FRAGNER B. Praga 205—III." német, cseh, magyar és francia nyelven olvasható, széles felén pedig az ide nyomott védjegy látható.

Dr. ROSA életbalzsama valódian kapható csak a készitő

FRAGNER B.

föraktárában, gyógyszertár a „fekete sashoz" Prágában 205—III., és BUDAPESTEN Török József úr gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. Budai Emil úr városi gyógyszertárában a Városház-téren.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszertárában van raktár ezen élethalzsamból.

Ugyanott kapható.

prágai általános házi-kenőcs

több ezer hálanyilatkozattal elismert **biztos gyógyszer** mindenféle gyuladások, sebek és genyedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménynyel használható a női emlő gyuladásánál, a tej tespedésénél s az emlő megkeményedésénél szüléskor, kelevénynél, vérdaganatoknál, genyes fakadékoknál, pokolvarnál, körömgyöknél, az ugynevezett körömféregnél, elkeményedéseknél, felpuffadásoknál, mirigydaganatoknál, zsirdaganatoknál, érzéketlen tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, elkeményedést, felpuffadást a legrövidebb idő alatt eltávolit; s ahol már genyedés mutatkozik, ott a daganatot legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül felszivja, kiéreti és kigyógyitja.

Kapható 25 és 35 krajczáros szelenczekben

Óvás! Miután a prágai általános házikenőczet sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek, hogy ez eredeti utasitás szerint csak nálam lesz készitve, s csak akkor valódi, ha a sárga éresszelenczo, melybe töltetik, vörös használati utasitásokba (melyek 9 nyelven nyomvák) és kék kartonba, melyen az ide nyomott védjegy látható — burkolva van.

HALLÁSI BALZSAM a legbebizonyultabb számtalan probatét által legbiztosabbnak elismert szer a nehézhallás kigyógyitására s az egészen elveszett hallási tehetség visszanyerésére. **Egy üveg ára 1 frt.**

COGNAC

JULES BELLOT és társa

a leghiresebb ház. — Alapittatott 1849.

Ajánlja valódi, erősitő Cognac-ot, mely hires, lágy és kellemes ize végett.
Egyedüli bevásárlóhely Kőszegen

Fuchs Ferenoz urnál

belváros.

Első legolcsóbb és szolidabb bevásárlóhely.
Szétküldés az eredeti gyárárakon.

Ticho Fülöp, Brünn,

Krautmarkt 21. — Rathhausgasse 17.

Szetküldés utánvéttel.
A pénz előbbi beküldése esetén a csomag bérmentesen küldetik.

Brünni posztó-szövetek

a leghiresebb cs. és kir. gyárakról.

1 maradék 3·10 méter öltönyszövet jó minőségben frt. 3·50
1 maradék 3·10 m. öltönyszövet jobb minőségben frt. 5·—.
1 maradék 3·10 m. öltönyszövet legjobb minőségben frt 10·75.
1 maradék 3·10 m. fekete posztó salon-öltönyre frt. 9·—.
1 maradék 2·10 m. felöltőszövet, jó minőségben frt. 4·25.
1 maradék 2·10 m. felöltőszövet legfinomabb minőség frt. 8.

Moso-szövetek

(Losásért biztositatik.)

1 maradék kártolfonal a legujabb szövetmintákban, 6·40 m. frt. 3·—.
1 maradék lenvászon a legdivatosabb és legtartósabb öltönyre 6·40 m. frt. 4.

Egy vállravető

czérna, 9 negyed hosszu fl 1·50
Tiszta gyapju 10 negyed hosszu frt. 5·—.
Egész fekete, selyemállal (Cachemir-kendő) gyászra frt. 4.50.

Női ruha-szövetek

mindenféle szövo nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyari idoszakra 1890 91.

Egy egész öltözet
dupplaszeles.

jó minőségben 10 meter frt 5·—.
jobb „ 10 meter frt 7·—.
finom „ 10 meter frt 9.—.
finomabb minőségben tiszta gyapju 10 meter frt 11·—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju 10 met. frt 13·—.

Fekete Cachemir,

lengyel készitmény,
sima, csikos, vagy virágos:
1 öltözet 10 m. sima frt 4·50.
1 „ „ „ csikos frt 5·50.

Angol Zephyr (vásznak),

legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek.

Uj!!

1 egész öltöny Ia. 10 meter frt 6·50.
1 egész öltöny IIa. 10 meter frt 4.50.

Franczia Voiles

(Satins),
mosásra biztositék.

Egy teljes ruha
10 méter:

jó minőségben . . frt 3·50.
finom „ . . . frt 4·50
legfinomabb min. . frt 5·50.
atlasz-minőségben . frt 6·50.

Jute-függöny

török minta, egész hosszában
első minőség . . frt 3·50.
második min. . . frt 2·50.

Tunis-függöny

aranynyal átszöve, gyönyörü csikossal és bojtral ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinben . frt 4·50.

Egy garnitura.
két ágy- és egy asztalteritő
jute-ből . . . . frt 3·50.
ripsből . . . . frt 4·50.

Manilla-futoszőnyeg,

igen tartós,
egy marad. 10—11 m. frt 3.40

Lenn-áruk:

Egy darab = 30 bécsi rőf, ára darabonkint:

Rumburgi szék-lenn, 5 negyed széles . . frt 6·50.
Rumburgi Oxford valódi szin Ia. . . . . frt 6·50.
Rumburgi Oxford valódi szin IIa. . . . . frt 4·50.
Chiffon, igen jó min, á frt 4·50, 5·50, 6·50 egész frt 9·—.
Háziavászon, 4 negyed széles frt 4·50, 5 negyed frt 5.50.
Stefánia-vászon, 5 negy. széles, teljes potlék a lenfonálnak . . frt 9·—.
Atlasz-Gradl, ágybehuzókra Ia 8.50, IIa frt 5·50
Lenszövet varrás nélkül darabja, 2 met. hosszu frt 1·10.
Canevas, Ia min. ágybehuzókra . . . frt 6·—.

Hölgy-ingek chiffonból vagy erős lenvászonból, csipkével, 6 dar. frt 3·75.
legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab . frt 6·—.

Fonnti métermértékek teljesen elegendők egész férfiöltönyre vagy felöltőhöz.

Pompasan elkeszitett mintakonyvek a szabó uraknak kivansagara ingyen es bermentesen kuldetnek.

Minták magányosan kivánság szerint minden árucikkből ingyen és bérmentesen küldetnek.

A körülbelül **huszezer üzletben raktáron levő** és a rovarok ellen mint legjobb szer **általánosan elismert**

„Zacherlin"

ismét olcsóbb lett.

Az eredeti üvegek J. Zacherl névfelirattal vannak ellátva és mostantól kezdve csak 15 kr., 30 kr., és 1 frtba kerülnek.

Kapható **Kőszegen:** Waisbecker Ede urnál.
„ „ Unger József „
„ „ Jánosa Gyula „
„ „ Polák Sándor. „

Kapható **Csepregen:** Feiglstok Sándor urnál.
„ **Kis-Czellen:** Gayer Gyula „
„ „ Pick Henrik „
„ **Körmenden:** Grünbaum Albert „
„ **Sárvárott:** Gayer Pál.

Kapható **Sárvárott:** Mórocz Lajos urnál.
„ **Szombathelyen:** Stierling Ede „
„ „ Bertalanffy József.
„ **Szt.-Gothárd:** Einbeck Károly urnál.
„ „ Stierling Frigyes urnál.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.